

Bostadsutskottets betänkande

1987/88:18

om anslag till länsstyrelserna m. m.
(prop. 1987/88:100 delvis)

BoU
1987/88:18

Sammanfattning

I betänkandet behandlas vad i budgetpropositionen föreslagits om anslag till länsstyrelserna m. m. jämte sju motioner. Tre av dessa är väckta med anledning av proposition 1987/88:85 om miljöpolitiken under 1990-talet och avser resurstilldelningen till länsstyrelsernas naturvårdsenheter. Övriga motioner är väckta under allmänna motionstiden och avser verksamheten vid naturvårdsenheterna och vissa lantmäterienheter samt viss övrig verksamhet vid länsstyrelserna. I en motion tas upp begränsade regleringar i länsindelningen.

Regeringens förslag om anslag tillstyrks av utskottet. I betänkandet behandlade motioner avstyrks.

Till betänkandet har fogats 8 reservationer.

TRETTONDE HUVUDTITELN

Propositionen

Regeringen har i proposition 1987/88:100 bilaga 15 (civildepartementet) under D 1 (s. 56–92) föreslagit riksdagen att till Länsstyrelserna m. m. för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag på 1 175 021 000 kr.

Motionerna

I detta betänkande behandlas *dels de* under allmänna motionstiden väckta motionerna:

1987/88:Bo264 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar att länsstyrelsens naturvårdsenhet tillförs ökade resurser.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:A492.

1987/88:Bo301 av Martin Olsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att servicekontoret i Ånge skall permanentas,
2. att riksdagen beslutar att inom ramen för anslaget D 1 Länsstyrelserna m. m. anvisa medel för servicekontorets verksamhet.

1987/88:Bo302 av Martin Segerstedt m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att statens servicekontor i Ånge bör erhålla särskilda medel inom ramen för civildepartementets anslag D 1, Länsstyrelserna m. m., i 1988/89 års budget.

1987/88:Bo303 av Birthe Sörestedt och Grethe Lundblad (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett förslag som innebär att länsstyrelsernas sociala funktioner blir självständiga enheter som får tillfredsställande möjligheter att fylla sina lagenliga uppgifter gällande tillsyns- och utvecklingsverksamhet inom samhällets socialtjänst.

1987/88:Bo304 av Karl-Anders Petersson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att även länsstyrelserna och länsstatemyndigheterna i Blekinge, Gotlands och Jämtlands län erhåller egna regionala datoranläggningar.

1987/88:Bo305 av Karin Israelsson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen i regleringsbrevet till länsstyrelserna klargör att tjänsterna på länsstyrelserna för övervakning av alkohollagstiftningen snarast bör tillsättas och utökas efter gällande beslut.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:So220.

1987/88:Bo306 av Björn Körlof (m) vari yrkas att riksdagen till länsstyrelsen i Kopparbergs län för fortsatta åtgärder med anledning av den särskilda fastighetsstrukturen inom jord- och skogsbruket för budgetåret 1988/89 anslår 200 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit samt beslutar att dessa merkostnader utöver regeringens förslag belastar utgifterna för det generella jordbruksstödet.

1987/88:Bo308 av Nils G Åsling (c) vari yrkas att riksdagen vid behandlingen av anslaget till länsstyrelserna beslutar att den föreslagna uppräknningen skall gälla samtliga av lantmäteriverket prioriterade län.

1987/88:Bo309 av Gunnar Björk och Gunnel Jonäng (c) vari yrkas

I. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att resurser tillskapas på länsstyrelsens naturvårdsenhet.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Jo834.

1987/88:Bo310 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar anslå 13 milj. kr. utöver regeringens förslag till länsstyrelserna för miljövårdstillsyn under proposition 1987/88:100, bil. 15, D 1 Länsstyrelserna.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Jo835.

1987/88:Bo311 av Alf Svensson (c) vari yrkas att riksdagen till länsstyrelsernas naturvårdsenheter för budgetåret 1988/89 anslår 20 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

1987/88:Bo418 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om informationsinsatser för att förbättra de rådande ägoförhållandena i Kopparbergs län.

1987/88:Bo502 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring av länsstyrelsernas instruktion och arbetsordningar.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Jo719.

1987/88:K610 av Lars Ahlmark (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en analys av behovet av begränsade regleringar av länsindelningen.

dels de med anledning av proposition 1987/88:85 om miljöpolitiken under 1990-talet väckta motionerna:

1987/88:Jo24 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

28. att riksdagen beslutar tilldela länsstyrelsernas naturvårdsenheter ytterligare 7 milj. kr. för att förstärka den gröna naturvården.

1987/88:Jo30 av Olof Johansson m. fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att anslå ytterligare 10 milj. kr. till förstärkning av länsstyrelsernas naturvårdsenheter, anslaget D 1 Länsstyrelser m. m., civildepartementet.

1987/88:Jo40 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av förstärkning av miljöskyddet på Gotland.

Yttrande

Bostadsutskottet har inhämtat yttrande från jordbruksutskottet om länsstyrelsens naturvårdsenheter m. m. (JoU 1987/88: 5 y), från skatteutskottet om tillståndsprövningen för alkoholservering (SkU 1987/88: 4 y) och från socialutskottet om länsstyrelsernas sociala funktioner (SoU 1987/88: 6 y). Yttrandena har som bilagor fogats till detta betänkande.

Utskottet

Inledning

Länsstyrelserna svarar för den statliga förvaltningen i länet i den mån detta inte ankommer på andra myndigheter. Enligt länsstyrelseinstruktionen skall länsstyrelserna främja länets utveckling och befolkningens bästa samt verka för att statlig, kommunal och landstingskommunal verksamhet samordnas och anpassas efter de regionalpolitiska målen och kraven på en långsiktig god hushållning med naturresurserna. Arbetsuppgifterna berör bl. a. samhällsutbyggnaden i vid mening, miljövården, totalförsvaret, social omvårdnad och räddningstjänst. Länsstyrelserna är högsta polisorgan i länen samt huvudmän för priskontorsverksamheten.

Länsstyrelserna är i sitt arbete direkt underställda regeringen. Samtidigt fungerar de i en del frågor som regionala organ åt vissa centrala äm-

betsverk. Varje länsstyrelse leds av en styrelse. Landshövdingen är styrelsens ordförande. Styrelsen består därutöver av 14 ledamöter, som utses av landstinget.

Länsstyrelserna är – med undantag för länsstyrelserna i Stockholms och Norrbottens län – organiserade i en planeringsavdelning samt en allmän och en administrativ enhet. Länsstyrelsen i Stockholm län är indelad i tre avdelningar; planeringsavdelningen, förvaltningsavdelningen och administrativa avdelningen. I Norrbottens län pågår en försöksverksamhet med samordnad länsförvaltning. Länsstyrelsen är där indelad i enheter som är direkt underställda landshövdingen. Den fortsatta försöksverksamheten med samordnad länsförvaltning behandlar bostadsutskottet i betänkandet BoU 1987/88:17.

Utskottet behandlar i det nu föreliggande betänkandet dels anslagsyrkandet om länsstyrelserna m. m. i årets budgetproposition, dels motionsyrkanden om i första hand resurstilldelningen till olika verksamheter inom länsstyrelserna. Flertalet av motionerna är väckta under den allmänna motionstiden år 1988. Tre av de motionsyrkanden som avser resurstilldelningen till länsstyrelsernas naturvårdsenheter är dock väckta med anledning av regeringens proposition (prop. 1987/88:85) om miljöpolitiken inför 1990-talet. Beredningen av denna proposition och huvuddelen av härtill hörande motionsyrkanden faller inom jordbruksutskottets ansvarsområde.

Resurstilldelningen till länsstyrelserna m. m.

Naturvårdsenheterna

Länsstyrelsernas naturvårdsenheter handlägger naturvårds-, miljö- och hälsoskyddsfrågor på regional nivå. Naturvårdande uppgifter avser bl. a. inventering och planering samt förvaltning av naturvårdsobjekt. Länsstyrelsens uppgifter på miljöskyddsområdet är bl. a. att pröva tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och att utöva tillsyn. En viktig uppgift är att informera kommunerna till stöd för deras tillsynsverksamhet och att följa utvecklingen.

I årets budgetproposition framhålls att särskilda insatser är nödvändiga vad gäller länsstyrelsernas tillsyn och prövning av miljöstörande verksamhet. Av detta skäl föreslås anslaget till länsstyrelserna beräknas så att ett tillskott på 10 milj. kr. engångsvis tillförs länsstyrelsernas naturvårdsenheter för budgetåret 1988/89. Medlen är avsedda att förstärka länsstyrelsernas arbete enligt miljöskyddslagstiftningen i avvaktan på beslut om en ny miljövårdsorganisation.

I detta sammanhang bör nämnas att även den miljöpolitiska propositionen (prop. 1987/88:85) som för närvarande bereds inom riksdagen innehåller överväganden om resurstilldelningen till länsstyrelsernas naturvårdsenheter. De förändringar som föreslås i propositionen avseende de statliga myndigheternas arbete på miljöskyddsområdet uppges innebära att arbetsbelastningen vid länsstyrelserna ökar. Detta, liksom det faktum att nuvarande resurser för länsstyrelsernas tillsyn är otillräckliga för att nå den ambitionsnivå som är nödvändig, anses medföra att resurserna vid länssty-

relsernas naturvårdsenheter kraftigt bör förstärkas. Frågan om det fortsatta resursbehovet vid länsstyrelserna för denna verksamhet uppges komma att behandlas i budgetpropositionen år 1989.

Utskottet övergår nu till att behandla motionsyrkanden om verksamheten vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter speciellt vad avser resurstilldelningen. Sju motioner innehåller förslag om ökade anslag till naturvårdsenheterna. Dessutom behandlas en motion angående länsstyrelsernas instruktion vad avser miljövårdsarbetet.

Motionerna Bo310 (vpk) och Bo311 (c) är väckta under den allmänna motionstiden. I motion Bo310, som är en partimotion från vänsterpartiet kommunisterna, föreslås – med hänvisning till motion Jo835 (vpk) – att 13 milj. kr. utöver regeringens förslag bör tillföras länsstyrelserna för miljötillsynsverksamheten. Det extra anslag på 10 milj. kr. som regeringen föreslagit för denna verksamhet anses vara otillräckligt för att länsstyrelsernas tjänstemän skall kunna utföra det mycket komplicerade arbete som miljötillsynen innebär. Även i motion Bo311 (c) framhålls behovet av omedelbara personalförstärkningar vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter, både för allmän naturvård, miljöskydd och olika informationsinsatser. Mot denna bakgrund föreslås i motionen att länsstyrelsernas naturvårdsenheter tillförs 20 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

I folkpartiets partimotion Jo24 yrkande 28 och centerpartiets partimotion Jo30 yrkande 4, båda väckta med anledning av den miljöpolitiska propositionen, behandlas länsstyrelsernas resursbehov för i första hand naturvårdsfrågorna. Bristen på initiativ från regeringen vad gäller olika naturvårdsåtgärder kritiserar i folkpartiets partimotion. Den gröna naturvården uppges lida av uppenbart otillräckliga personalresurser. Mycket kraft måste ägnas åt att avvärja akuta hot mot värdefull natur. Andra uppgifter blir därför eftersatta. Mot denna bakgrund föreslås i motionens hemställan 28 länsstyrelsernas naturvårdsenheter tillföras ytterligare 7 milj. kr. för att förstärka den gröna naturvården. Även i centerpartiets partimotion – Jo30 – framhålls behovet av ökade insatser för att bevara omistliga naturvården. I motionens hemställan 4 föreslås därför att 10 milj. kr. utöver regeringens förslag anvisas som en förstärkning till naturvårdsenheternas handläggning av naturvårdsfrågorna.

Tre motionsyrkanden avser resurserna för naturvårdsenheterna vid enskilda länsstyrelser. I motion Bo264 (fp) yrkande 3 – med motivetexten i motion A492 (fp) – föreslås att naturvårdsenheten i Stockholms län ges ökade resurser. Det framhålls att den stora befolkningskoncentrationen ställer särskilda krav på resurser för samordnad miljöplanering i Stockholms län. Förstärkta resurser för naturvårdsenheten vid länsstyrelsen i Gävleborgs län föreslås i motion Bo309 (c) yrkande 1. I motiveringen – som återfinns i motion Jo834 (c) – hänvisas till att en rad miljöproblem finns i länet men att samtidigt ett aktivt arbete pågår för att åtgärda problemen. För att fullfölja detta arbete behövs en ökad resurstilldelning.

De särskilda behoven av resurser för miljöskyddet på Gotland behandlas i motion Jo40 (c) som väckts med anledning av den miljöpolitiska propositionen. I motionen framhålls att handläggare för miljöskyddsarbete endast funnits vid länsstyrelsen i Gotlands län i två och ett halvt år. Organisatio-

nen befinner sig därför fortfarande i ett uppbyggnadsskede. För att en tillförlitlig tillsyn av miljöskyddet skall kunna bedrivas på Gotland erfordras en kraftig förstärkning av resurserna. Riksdagen föreslås mot denna bakgrund göra ett tillkännagivande om förstärkning av miljöskyddet på Gotland.

Jordbruksutskottet har avgivit ett yttrande avseende de motioner som väckts under allmänna motionstiden angående verksamheten vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter (JoU 1987/88:5 y). I yttrandet erinras om att en förstärkning av resurserna vid naturvårdsenheterna föreslås i årets budgetproposition. Vidare hänvisas till att det i den miljöpolitiska propositionen aviseras en kraftig förstärkning av naturvårdsenheternas resurser. Enligt jordbruksutskottets mening bör riksdagsbehandlingen av denna proposition avvaktas och motionerna Bo310 (vpk) och Bo311 (c) således avstyrkas. Även förslagen i motionerna Bo264 (fp) yrkande 3 och Bo309 (c) yrkande 1 föreslås avstyrkas. I detta sammanhang erinras i jordbruksutskottets yttrande även om försöksverksamheten med samordnad länsförvaltning.

Bostadsutskottet vill med anledning av ovan redovisade motionsyrkanden om *ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter* anföra följande.

I årets budgetproposition föreslås, som även framhålls i jordbruksutskottets yttrande, ett tillskott på 10 milj. kr. för länsstyrelsernas tillsyn och prövning av miljöstörande verksamhet. Denna omständighet, liksom uttalandena i den miljöpolitiska propositionen om behovet av kraftigt förstärkta insatser för tillsynsarbetet, visar på regeringens avsikt att föreslå erforderliga resurser för att förstärka naturvårdsenheternas arbete. I den beredning som för närvarande pågår inom riksdagen av den miljöpolitiska propositionen övervägs frågor om den framtida organisationen för miljöskydd. Det framtida resursbehovet vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter kommer att vara avhängigt resultatet av dessa överväganden och riksdagens beslut i frågan. Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att den av regeringen föreslagna beslutsordningen, med ett engångsvis anvisat tillskott för budgetåret 1988/89 och vidare överväganden i samband med budgetpropositionen år 1989, ger bättre möjlighet att dimensionera resursförstärkningarna än att föregripa organisationsbesluten och redan nu fatta beslut i frågan. Med hänvisning till det nu anförda avstyrks partimotionerna från vänsterpartiet kommunisterna Bo310, från folkpartiet Jo24 yrkande 28 samt från centerpartiet Jo30 yrkande 4. Dessutom avstyrks motion Bo311 (c), samtliga dessa motionsyrkanden såvitt avser förslagen om resursförstärkning av länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Även vad gäller motionsyrkandena om resursförstärkning vid enskilda naturvårdsenheter vill utskottet hänvisa till det nu anförda. De resursförstärkingar som föreslås i årets budgetproposition innebär att resp. naturvårdsenhet redan under det kommande budgetåret ges bättre möjligheter att bedriva den verksamhet som omtalas i motionerna. Vid fördelningen av resurstillskottet mellan länsstyrelserna finns möjlighet för regeringen att ta hänsyn till de särskilda behov som kan finnas i de olika länen. Med det nu anförda avstyrker utskottet även motionerna Bo264 (fp) yrkande 3, Bo309 (c) yrkande 1 och Jo40 (c).

I folkpartiets partimotion Bo502 yrkande 2 – med motivtext i motion Jo719 – föreslås att riksdagen skall göra ett tillkännagivande med innebörden att *länsstyrelsernas instruktion och arbetsordningar* ändras så att naturvårdsenheterna på ett mer kraftfullt sätt kan företräda miljövårdens intressen.

Jordbruksutskottet erinrar i sitt yttrande över motionen om den försöksverksamhet som pågår i Norrbottens län med samordnad länsförvaltning. Denna verksamhet har enligt jordbruksutskottet visat att vissa frågor behöver belysas närmare inför en eventuell landsomfattande reform. Utskottet erinrar också om att länsstyrelsernas roll i det framtida miljövårdsarbetet även behandlas i den miljöpolitiska propositionen. Enligt jordbruksutskottets mening bör mot denna bakgrund motion Bo502 (fp) yrkande 2 avstyrkas.

Bostadsutskottet behandlade och avstyrkte motsvarande motionsyrkande som i den nu aktuella motionen i sitt betänkande BoU 1987/88:1 (s. 8). Utskottet hänvisade vid detta tillfälle till de överväganden som pågick inom regeringskansliet angående bl. a. organisationen på miljöskyddsområdet och som under våren 1988 resulterade i den miljöpolitiska proposition som för närvarande bereds inom riksdagen. I propositionen redovisas bl. a. förslag om att decentralisera uppgifter inom organisationen för miljöskydd och på olika områden utöka länsstyrelsernas ansvar och arbetsuppgifter. Riksdagen kommer senare under våren att fatta beslut i dessa frågor. Regeringen har därefter bl. a. att – om så visar sig erforderligt – ändra länsstyrelseinstruktionen i enlighet med detta beslut. Någon särskild riksdagens begäran är sålunda inte nödvändig. Med hänvisning till det anförda avstyrks folkpartiets partimotion Bo502 yrkande 2.

Lantmäterienheterna

Problemen med att genomföra en *fastighetsrationalisering i Kopparbergs län* uppmärksammas i två motioner. Kopparbergs län har en fastighetsstruktur med många små ägolotter som starkt försvårar ett effektivt skogsbruk. I motion Bo306 (m) framhålls att kostnaderna för att genomföra en fastighetsrationalisering i länet är betydande. Motionären påpekar att länsstyrelsen i årets petita yrkat 500 000 kr. för denna verksamhet men att regeringen endast avsatt ca 300 000 kr. i sitt anslagsförslag. Mot denna bakgrund föreslås att riksdagen för budgetåret 1988/89 anslår 200 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit till länsstyrelsen i Kopparbergs län. Merkostnaderna föreslås belasta utgifterna för det generella jordbruksstödet.

Även i motion Bo418 (s) framhålls att resurser måste ställas till länsstyrelsens förfogande för förbättring av fastighetsstrukturen i Kopparbergs län. Ordentliga informationsinsatser erfordras för att fortsätta det omfattande omarronderingsarbetet. Riksdagen föreslås i motionen göra ett tillkännagivande med denna innebörd.

Jordbruksutskottet erinrar i sitt yttrande i frågan om att ca 6,8 milj. kr. föreslås anslås till lantmäterienheten vid länsstyrelsen i Kopparbergs län. I beloppet, som innebär en ökning med 672 000 kr. jämfört med innevarande budgetår, ingår medel för utredningar och informationsinsatser för förbätt-

rad fastighetsstruktur. Jordbruksutskottet understryker att det är av vikt att inom ramen för det beviljade anslaget medel avsätts för informationsverksamheten. Utskottet anser att motion Bo418 (s) i allt väsentligt därmed får anses vara tillgodosedd och inte bör föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Bostadsutskottet är medvetet om de särskilda problem som fastighetsstrukturen och ägosplittringen medför i Kopparbergs län. Det är således angeläget att det arbete som pågår för att på sikt lösa dessa problem kan fullföljas på ett planerligt sätt. Enligt vad utskottet erfarit ger också det av regeringen föreslagna anslaget utrymme för detta. Bostadsutskottet har således inte haft skäl att göra någon annan bedömning än jordbruksutskottet i den nu aktuella resursfrågan. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Bo306 (m) och Bo418 (s).

Motion Bo308 (c) behandlar det av regeringen föreslagna anslaget för *lantmäterienheten i Jämtlands län*. Länsstyrelsen i Jämtlands län uppges för budgetåret 1988/89 ha begärt utökade budgetramar för olika åtgärder vid lantmäterienheten. Lantmäteriverket har i sitt yttrande över anslagsframställningen prioriterat denna typ av åtgärder. Enligt motionären har emellertid inte lantmäterienheten i Jämtlands län, men väl övriga av lantmäteriverket prioriterade län, erhållit utökade resurser i årets budgetproposition. Mot denna bakgrund föreslås i motionen att uppräkningsanlaget till lantmäterienheterna skall gälla samtliga av lantmäteriverket prioriterade län.

I budgetpropositionen uppges att medel för engångsanvisningar och för inköp av ADB-utrustning räknats in i anslagsförslaget för lantmäterienheterna. Fördelningen av dessa medel mellan länsstyrelserna kan omprövas årligen med utgångspunkt i behoven i olika län. Vid en sådan resursfördelning ligger det, enligt bostadsutskottets uppfattning, i sakens natur att det kan inträffa att inte alla lantmäterienheter kan prioriteras vid samma tillfälle. Utskottet har inte underlag att göra annan bedömning än regeringen i den nu aktuella frågan. Med hänvisning till det nu anförda avstyrks motion Bo308 (c)

Övriga resursfrågor

Verksamheten vid *länsstyrelsernas sociala funktioner* diskuteras i motion Bo303 (s). Motionärerna understryker att de sociala funktionerna har en viktig uppgift på flera av socialtjänstens områden. I motionen uppges emellertid att de sociala funktionerna inte på ett tillfredsställande sätt kan fullgöra de skyldigheter som är lagreglerade. Motionärerna föreslår därför att riksdagen skall göra ett tillkännagivande om behovet av ett förslag som innebär att länsstyrelsernas sociala funktioner blir självständiga enheter som får tillfredsställande möjligheter att fylla sina lagenliga uppgifter gällande tillsyns- och utvecklingsverksamhet inom samhällets socialtjänst.

Socialutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över motion Bo303 (s). Utskottet framhåller i sitt yttrande (SoU 1987/88:6 y) att man delar motionärernas uppfattning att länsstyrelsens sociala funktion måste få möjlighet att fullgöra sina åligganden vad gäller tillsyn och utveckling av socialtjänst-

ten. Samtidigt konstateras att de frågor som aktualiseras i motionen redan är föremål för överväganden. En utredning om den sociala funktionens arbetssätt, arbetsformer och organisatoriska tillhörighet beräknas bli klar under hösten 1988. Enligt socialutskottets mening bör resultatet av detta arbete avvaktas och motion Bo303 (s) således avstyrkas.

Bostadsutskottet instämmer i den bedömning som socialutskottet redovisat i sitt yttrande. De frågor som behandlas i motion Bo303 (s) torde bättre kunna övervägas med underlag från den nu pågående utredningen om länsstyrelsernas sociala funktioner. Motionen avstyrks sålunda.

Länsstyrelsernas *övervakning av alkohollagstiftningen* behandlades i motion Bo305 (c) – med motivering i motion So220 (c). I motionen hävdas att 1977 års alkoholpolitiska beslut innebar att antalet handläggare för dessa frågor på länsstyrelserna skulle öka från 27,5 till 45. Flera av dessa tjänster uppges emellertid vara vakanta. Följden har blivit att erforderlig kontroll av utskänkningstillstånden inte kan ske. Mot denna bakgrund föreslås i motionen att riksdagen begär att regeringen i regleringsbrevet till länsstyrelserna klargör att tjänsterna för övervakning av alkohollagstiftningen snarast bör tillsättas och utökas efter gällande beslut.

Skatteutskottet, som har yttrat sig över den nu aktuella motionen (SkU 1987/88:4 y), konstaterar inledningsvis att de statliga besparingskraven även påverkat länsstyrelsernas tillsyn av serveringsställen. Utskottet påpekar bl. a. att möjligheterna att förbättra tillsynen kommer att tas upp i den pågående utredningen rörande länsstyrelsernas resurser för sina sociala funktioner. Frågan uppges även uppmärksammas både av socialstyrelsen och i regeringens fortlöpande arbete angående de alkoholpolitiska frågorna. Någon särskild riksdagens åtgärd med anledning av motion Bo305 (c) anser skatteutskottet därför inte erfordras.

Bostadsutskottet har inte haft skäl att göra någon annan bedömning än skatteutskottet i den nu aktuella frågan. Verksamheten vid länsstyrelserna måste naturligtvis dimensioneras och bedrivas på ett sådant sätt att lagar och förordningar kan följas. Resp. länsstyrelse bör besluta vilka tjänster inom styrelsen som bör hållas vakanta. Ett till länsstyrelsen decentraliserat personalansvar är att föredra framför den ordning som motionärerna för fram. Motion Bo305 (c) avstyrks sålunda.

Frågan om *dataresurser vid vissa länsstyrelser* och länsstatemyndigheter behandlas i motion Bo304 (c). I motionen framhålls att regionala ADB-anläggningar finns i samtliga län utom tre, nämligen Blekinge, Gotlands och Jämtlands län. Dessa tre län utnyttjar datorer i grannlän. Enligt motionärerna innebär det en stor brist att den direkta kontakten med den centrala datoranläggningen saknas. Personalen på de berörda länsstyrelserna upplever dessutom sin situation som negativ och osäker. Av dessa orsaker föreslås i motionen att riksdagen hos regeringen begär att även länsstyrelserna och länsstatemyndigheterna i Blekinge, Gotlands och Jämtlands län erhåller egna regionala dataanläggningar.

Bostadsutskottet behandlade motsvarande motionsyrkande föregående år (BoU 1986/87: 18 s. 5). Motionen avstyrktes med följande motivering.

Det vidare behovet av datorstöd vid de olika länsstatemyndigheterna får enligt bostadsutskottets mening klargöras i samband med de organisatoris-

ka och administrativa överväganden som måste göras vid de nya myndigheterna. Länsstyrelsernas eget databehov löses redan i dag huvudsakligen med småskalig datateknik. Det är också inom detta område som utvecklingen beträffande dataanvändningen kommer att ske. Inom länsstyrelsernas organisationsnämnd (LON) pågår i samarbete med olika länsstyrelser ett projekt som syftar till att utveckla system, program m. m. för länsstyrelsernas dataanvändning. De tre diskuterade länsstyrelserna har efter vad utskottet erfarit samma möjligheter som övriga länsstyrelser att delta i detta utvecklingsarbete samt att införskaffa och utnyttja smådatorer.

Utskottet har inte haft anledning att ompröva sitt tidigare ställningstagande. Det bör emellertid påpekas att länsstyrelseanslaget för kommande budgetår föreslås räknas upp med 5,4 milj. kr. för inköp av ADB-utrustning. Dessa medel torde även komma de aktuella länen till del och således kunna användas för att utveckla det regionala datastödet. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion Bo304 (c).

Sedan år 1982 upprätthåller länsstyrelsen i Västernorrland ett *servicekontor i Ånge*. Kontorets uppgifter är bl. a. att bedriva uppsökande och initierande verksamhet i Ånge kommun och angränsande delar av Sundsvalls kommun samt att fungera som förmedlande länk mellan företag och enskilda personer i området och länsstyrelsernas regionalekonomiska enheter. Verksamheten har hittills finansierats dels med länsplaneringsmedel, dels genom att en tjänst vid länsstyrelsens regionalekonomiska enhet, som hålls vakant, tillförts servicekontoret. Den fortsatta verksamheten vid servicekontoret behandlas i två motioner.

I motion Bo301 (c) framhålls att verksamheten vid servicekontoret utvärderats av statskontoret, vars slutsatser är mycket positiva. Vidare hänvisas till vissa uttalanden i bostadsutskottets betänkande BoU 1986/87: 18 med anledning av en motion om servicekontoret i Ånge, som enligt motionären borde föranlett regeringen att lägga fram förslag om permanentning av servicekontorets verksamhet i årets budgetproposition. Med hänvisning bl. a. härtill hemställs i motionens yrkande 1 att riksdagen beslutar att servicekontoret i Ånge skall permanentas och i yrkande 2 att medel anvisas inom länsstyrelseanslaget för kontorets verksamhet. Även i motion Bo302 (s) föreslås att servicekontoret ges en fastare finansieringsform och att särskilda medel därför anvisas för detta ändamål inom ramen för länsstyrelseanslaget.

De överväganden i bostadsutskottets betänkande från våren 1986 (BoU 1986/87: 18 s. 6) som hänvisas till i motion Bo301 (c) innebar inget ställningstagande i frågan om formerna för finansieringen av servicekontorets fortsatta verksamhet. Utskottet anförde i stället att resultaten från ett aviserat utredningsuppdrag till statskontoret i frågan borde avvaktas. Enligt vad bostadsutskottet nu erfarit kommer förutsättningarna för lokala länsförvaltningskontor att övervägas bl. a. i samband med den försöksverksamhet med samordnad länsförvaltning som för närvarande pågår i Norrbotten. Tills närmare klarhet vunnits i frågan om utformningen av den framtida länsförvaltningen anser utskottet inte det vara befogat att föreslå någon särskild lösning i frågan om finansieringen av servicekontoret i Ånge. Inget hindrar emellertid att detta servicekontor, liksom andra liknande verksamheter som pågår i olika län, även fortsättningsvis finansieras av

resp. länsstyrelse utan att därför en del av länsstyrelseanslaget särskilt anvisats för sådana ändamål. Med hänvisning till det nu anförda avstyrker bostadsutskottet motionerna Bo301 (c) och Bo302 (s).

Länsindelningen

Behovet av begränsade *regleringar av länsindelningen* diskuteras i motion K610 (m). I motionen uppges att frågan om lämplig länsindelning har aktualiserats vid ett flertal tillfällen utan att leda till några resultat. Senast hösten 1987 behandlade regeringen en framställan från Göteborgs kommun med begäran om ändrad läns- och landstingsindelning. I Uppsala och Gävleborgs län har en diskussion förts om lämpligheten av att överföra Älvkarleby kommun från Uppsala till Gävleborgs län. Med hänvisning bl. a. härtill hemställs i motionens yrkande 1 att riksdagen hos regeringen begär en analys av behovet av begränsade regleringar av länsindelningen.

Utskottet är väl medvetet om den debatt angående administrativ länsindelning som förs i olika delar av landet. Begränsade justeringar av vissa länsgränser kan i ett lokalt perspektiv vara motiverade. I slutbetänkandet från den länberedning som i början av 1970-talet utredde frågan om den regionala samhällsförvaltningen (SOU 1974:84) utpekades ett tjugotal områden vars läntillhörighet kan ifrågasättas. En fortlöpande diskussion har sedan dess förts beträffande flera av dessa områden. De olika fördelar resp. nackdelar som en justering av vissa länsgränser skulle innebära får således antas vara väl belysta. Den främsta orsaken till att regleringar av länsgränserna ändå inte vidtagits får i stället sökas i att lokal resp. regional enighet i frågan inte kunnat uppnås.

Mot den ovan redovisade bakgrunden anser utskottet att ställning beträffande reglering av olika länsgränser även fortsättningsvis får tas i varje enskilt fall när frågan väckts genom en framställan till regeringen. Författningsbestämmelser som reglerar rikets indelning i län saknas. Det finns inte heller några bestämmelser om förfarandet vid ändringar av länsindelningen. Det har dock ansetts (se prop. 1978/79: 157 s. 85) att regeringen på egen hand har rätt att besluta om mindre ändringar i denna indelning, medan riksdagen bör underställas frågor om mer omfattande ändringar. Bostadsutskottet finner med hänvisning till det nu anförda inte erforderligt att föreslå någon ytterligare riksdagens åtgärd i den aktuella frågan. Motion K610 (m) yrkande 1 avstyrks sålunda.

Anslag

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att ett begränsat ettårigt huvudförslag tillämpas för länsstyrelserna. Vissa omdisponeringar inom länsstyrelseanslaget föreslås i syfte att ge länsstyrelserna större utrymme att själva avgöra hur anvisade medel skall fördelas mellan olika verksamheter. Särskilda insatser föreslås, som utskottet ovan redan uppmärksammat, vad gäller länsstyrelsernas tillsyn och prövning av miljöstörande verksamhet. I övrigt föreslås resursförstärkningar avseende bl. a. kontrollen av

vägtrafikskatten samt länsantikvariernas verksamhet vid vissa länsstyrelser.

BoU 1987/88:18

Bostadsutskottet har ovan avstyrkt ett antal motionsförslag om ökad resurstilldelning till olika verksamheter inom länsstyrelserna. I vissa fall torde dessa förslag endast avse en omfördelning inom det av regeringen föreslagna *länsstyrelseanslaget*. Vad gäller partimotionerna från vänsterpartiet kommunisterna – Bo310, folkpartiet – Jo24 yrkande 28 resp. centerpartiet – Jo30 yrkande 4 samt motion Bo311 (c) avser motionsyrkandena ett i enlighet med förslagen ökat länsstyrelseanslag. Dessa motionsyrkanden avstyrks således även såvitt nu är i fråga med hänvisning till utskottets ställningstaganden ovan i sakfrågan. Regeringens förslag om anslag till länsstyrelserna m. m. tillstyrks av utskottet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Bo264 yrkande 3, 1987/88:Bo309 yrkande 1, 1987/88:Bo310, 1987/88:Bo311, 1987/88:Jo24 yrkande 28, 1987/88:30 yrkande 4, de fyra sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga. samt motion 1987/88:Jo40,

2. beträffande *länsstyrelsernas instruktion och arbetsordningar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo502 yrkande 2,

3. beträffande *fastighetsrationalisering i Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Bo306 och 1987/88:Bo418,

4. beträffande *lantmäterienheten i Jämtlands län*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo308,

5. beträffande *länsstyrelsernas sociala funktioner*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo303,

6. beträffande *övervakning av alkohollagstiftningen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo305,

7. beträffande *dataresurser vid vissa länsstyrelser*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo304,

8. beträffande *servicekontor i Ånge*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Bo301 och 1987/88:Bo302,

9. beträffande *regleringar av länsindelningen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:K610 yrkande 1,

10. beträffande *länsstyrelseanslaget*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Bo310, 1987/88:Bo311, 1987/88:Jo24 yrkande 28 samt 1987/88:Jo30 yrkande 4, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, till *Länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag på 1 175 021 000 kr.

Stockholm den 10 maj 1988

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Maj-Lis Landberg (s), Rolf Dahlberg (m), Magnus Persson (s), Erling Bager (fp), Per Olof Håkansson (s), Margareta Palmqvist (s), Bertil Danielsson (m), Rune Evensson (s), Tore Claeson (vpk), Berndt Ekholm (s), Ingrid Hasselström Nyvall (fp), Jan Sandberg (m) och Eva Rydén (c).

Reservationer

1. Ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter (mom. 1)

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "I årets" och slutar med "Jo40 (c)" bort ha följande lydelse:

Situationen för länsstyrelsernas naturvårdsenheter har på de flesta håll nu blivit ohållbar med en ständigt ökande arbetsbelastning utan motsvarande resursförstärkningar. Många viktiga uppgifter kan på grund av resursbrist inte utföras. Regeringen föreslår i budgetpropositionen ett tillskott för länsstyrelsernas tillsyn av miljöstörande verksamhet. Enligt bostadsutskottets mening är detta en nödvändig men otillräcklig åtgärd. Även naturvårdsenheternas uppgifter avseende den gröna naturvården lider uppenbar brist på resurser. Som framhålls i folkpartiets partimotion Jo24 räcker endast resurserna för att avvärja de mest akuta hoten mot värdefull natur. Handläggarna på naturvårdsenheterna måste ges möjlighet att verka mer framåtsyftande och även ägna tid åt den förebyggande miljö- och naturvården. Som exempel på områden som därvid bör ägnas särskild uppmärksamhet kan nämnas bevarandet av det öppna kulturlandskapet och återstående urskogar.

Bostadsutskottet tillstyrker den resursförstärkning på 7 milj. kr. till länsstyrelsernas arbete med den gröna naturvården som föreslås i folkpartiets partimotion Jo24 yrkande 28. Denna resursförstärkning torde innebära att varje länsstyrelse kan tillföras minst en tjänst på detta område. Därmed bör ambitionsnivån för länsstyrelsens naturvårdande verksamhet kunna höjas betydligt.

Utskottets ställningstagande i denna fråga innebär att även övriga motionsyrkanden, dvs. motionerna Bo310 (vpk), Bo311 (c) och Jo30 (c) yrkande 4, om en resursförstärkning till länsstyrelsernas naturvårdsenheter till stor del får anses vara tillgodosedda. Detta gäller även de förslag om resursförstärkning vid enskilda naturvårdsenheter som framläggs i motionerna Bo264 (fp) yrkande 3, Bo309 (c) yrkande 1 och Jo40 (c). Det förslag om resursförstärkning som utskottet ställt sig bakom torde även innebära att de verksamheter som behandlas i dessa motioner i högre grad kan

prioriteras. Utskottet förutsätter att hänsyn tas till de särskilda behov som kan finnas vid olika länsstyrelser när det extra resurstillskottet skall fördelas:

Vad utskottet ovan anfört med bifall till motion Jo24 (fp) yrkande 28 såvitt nu är i fråga och med anledning av motionerna Bo310 (vpk), Bo311 (c), Jo30 (c) yrkande 4, även dessa tre motioner såvitt nu är i fråga, samt motionerna Bo264 (fp) yrkande 3, Bo309 (c) yrkande 1 och Jo40 (c) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo24 yrkande 28 såvitt nu är i fråga och med anledning av motionerna 1987/88:Bo264 yrkande 3, 1987/88:Bo309 yrkande 1, 1987/88:Bo310, 1987/88:Bo311, 1987/88:Jo30 yrkande 4, de tre sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga, samt motion 1987/88:Jo40 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter (mom. 1)

Agne Hansson och Eva Rydén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "I årets" och slutar med "Jo40 (c)" bort ha följande lydelse:

Skyddet av vår natur är i dag en av samhällets allra viktigaste uppgifter. Hoten mot naturen växer ständigt och kraftiga åtgärder erfordras för att möta dessa hot. Länsstyrelsernas naturvårdsenheter har en viktig uppgift att fylla i skyddet och vården av naturen. Naturvårdsenheterna har emellertid otillräckliga resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina uppgifter vad avser naturvårdsfrågorna. En resursförstärkning är därför enligt bostadsutskottets mening helt nödvändig för denna verksamhet.

Det resurstillskott på 10 milj. kr. till naturvårdsenheterna som regeringen föreslår i budgetpropositionen är avsett att användas för länsstyrelsernas tillsyn av miljöstörande verksamhet. Bostadsutskottet anser att resursförstärkningar på detta område är helt nödvändiga, men som utskottet ovan anfört måste även länsstyrelsens naturvårdande verksamhet successivt förstärkas. I centerpartiets partimotion Jo30 yrkande 4 föreslås att naturvårdsenheterna i ett första steg förstärks med en tjänst per län för handläggning av naturvårdsfrågorna och att 10 milj. kr. anvisas för detta ändamål. Utskottet tillstyrker detta förslag. Därmed får även förslaget i motion Jo24 (fp) yrkande 28 anses vara tillgodosett liksom till stora delar förslagen i motionerna Bo310 (vpk) och Bo311 (c). Vad gäller förslagen om resursförstärkningar till naturvårdsenheterna vid enskilda länsstyrelser i motionerna Bo264 (fp) yrkande 3, Bo309 (c) yrkande 1 och Jo40 (c) torde den föreslagna anslagsökningen ge större möjlighet att vidta de diskuterade

åtgärderna. Även dessa motionsyrkanden får därmed till stor del således anses vara tillgodosedda.

Vad utskottet ovan anförut med bifall till centerpartiets partimotion Jo30 yrkande 4 såvitt nu är i fråga och med anledning av övriga behandlade motionsyrkanden bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo30 yrkande 4 såvitt nu är i fråga och med anledning av motionerna 1987/88:Bo264 yrkande 3, 1987/88:Bo309 yrkande 1, 1987/88:Bo310, 1987/88:Bo311, 1987/88:Jo24 yrkande 28, de tre sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga, samt motion 1987/88:Jo40 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförut,

3. Ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter (mom. 1)

Tore Claeson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "I årets" och slutar med "Jo40 (c)" bort ha följande lydelse:

I årets budgetproposition föreslås ett tillskott på 10 milj. kr. för länsstyrelsernas tillsyn och prövning av miljöstörande verksamhet. En förstärkning av resurserna på detta område är enligt utskottets mening helt nödvändig. Regeringens förslag är emellertid otillräckligt både vad gäller det ekonomiska anslaget och anvisningarna för arbetet. För att länsstyrelsernas tjänstemän skall kunna utföra det mycket komplicerade arbete som miljötillsynen innebär behövs inte bara pengar utan också mer uttalade politiska målsättningar för arbetet. Miljötillsynen måste anpassas till dagens verklighet med de hot mot vår gemensamma framtid som den ohämmade profitjakten utgör. Utskottets ställningstagande i denna fråga innebär en anslutning till vad som anförts i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo310. Detta innebär även att utskottet tillstyrker den anslagsökning på 13 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag för länsstyrelsernas miljövärdstillsyn som föreslås i motionen såvitt nu är i fråga.

Utskottets ovan redovisade ställningstagande innebär att även övriga i detta betänkande behandlade motionsyrkanden angående resursförstärkning till länsstyrelsernas naturvårdsenheter i varierande grad får anses vara tillgodosedda. Detta gäller således motionerna Bo311 (c), Jo24 (fp) yrkande 28 och Jo30 (c) yrkande 4, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga. När det gäller de förslag om resursförstärkning vid enskilda länsstyrelser som förs fram i motionerna Bo264 (fp) yrkande 3, Bo309 (c) yrkande 1 samt Jo40 (c) kan det konstateras att vissa skillnader naturligtvis kan föreligga mellan länen beträffande omfattningen av miljövärdstillsynen och resurserna för dessa uppgifter. Vid fördelningen av den resursförstärkning som utskottet ovan ställt sig bakom måste självfallet

hänsyn tas till resp. läns behov av insatser.

BoU 1987/88: 18

Vad utskottet ovan anfört i frågan om ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *ökade resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Bo310 såvitt nu är i fråga och med anledning av motionerna 1987/88:Bo264 yrkande 3, 1987/88:Bo309 yrkande 1, 1987/88:Bo311, 1987/88:Jo24 yrkande 28, 1987/88:Jo30 yrkande 4, de tre sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga, samt motion 1987/88:Jo40 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Länsstyrelsernas instruktion och arbetsordningar (mom. 2)

Erling Bager och Ingrid Hasselsröm Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Bostadsutskottet behandlade" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Behovet av en resursförstärkning till länsstyrelsernas naturvårdsenheter har ovan understrukits av bostadsutskottet. Det är emellertid också av stor vikt att naturvårdsenheterna ges de formella befogenheter som krävs för att de på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter. Mot denna bakgrund bör länsstyrelsernas instruktioner och arbetsordningar ändras så att naturvårdsenheterna på ett mer kraftfullt sätt kan företräda miljövärdens intressen.

Vad utskottet ovan anfört med anledning av folkpartiets partimotion Bo502 yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *länsstyrelsernas instruktion och arbetsordningar* att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Bo502 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Dataresurser vid vissa länsstyrelser (mom.7)

Agne Hansson och Eva Rydén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Bostadsutskottet behandlade" och på s. 10 slutar med "Bo304 (c)" bort ha följande lydelse:

Enligt bostadsutskottets mening bör utgångspunkten för fortsatta överväganden om datorstödet vid de nya länskattemyndigheterna resp. vid länsstyrelserna vara att samtliga län skall förfoga över egna länsdatorer och övrig datorkapacitet i erforderlig omfattning. Det är således angeläget att den hittillsvarande diskrimineringen av Blekinge, Gotlands och Jämt-

lands län i dessa avseenden upphör. Ur regionalpolitisk synpunkt är det speciellt angeläget att dessa län ges möjlighet att utveckla sin verksamhet med hjälp av datorer på samma villkor som övriga län.

Vad utskottet med anledning av motion Bo304 (c) ovan anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *dataresurser vid vissa länsstyrelser*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Bo304 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Länsstyrelseanslaget (mom. 10)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan anslutit sig till förslaget i folkpartiets partimotion Jo24 yrkande 28 om att förstärka den gröna naturvården vid länsstyrelserna med 7 milj. kr. Detta innebär att utskottet även tillstyrker motionsyrkandet såvitt avser en i förhållande till regeringens förslag motsvarande anslagsökning till länsstyrelserna. Övriga motionsyrkanden vad avser länsstyrelseanslaget avstyrks.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *länsstyrelseanslaget*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo24 yrkande 28 såvitt nu är i fråga och med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1987/88:Bo310, 1987/88:Bo311 och 1987/88:Jo30 yrkande 4, samtliga dessa motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, till *Länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag på 1 182 021 000 kr.

7. Länsstyrelseanslaget (mom. 10)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Agne Hansson och Eva Rydén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Förslaget i centerpartiets partimotion Jo30 yrkande 4 om att förstärka länsstyrelsernas naturvårdsenheter med en tjänst per län och anvisa 10 milj. kr. för detta ändamål har ovan tillstyrkts av utskottet. Utskottet tillstyrker således även detta förslag såvitt avser att tilldela länsstyrelserna ett i förhållande till regeringens förslag med 10 milj. kr. förhöjt anslag. Övriga motionsyrkanden om förhöjda anslag till länsstyrelserna avser förslag om resursförstärkningar till verksamheten vid länsstyrelsernas na-

turvårdsenheter som i inte ringa omfattning kommer att tillgodoses vid ett riksdagens bifall till det nu behandlade motionsförslaget från centerpartiet.

BoU 1987/88:18

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. *beträffande länsstyrelseanslaget*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo30 yrkande 4 såvitt nu är i fråga och med anledning av regeringens förslag och motion 1987/88:Jo24 yrkande 28 såvitt nu är i fråga samt med avslag på motionerna 1987/88:Bo310 och 1987/88:Bo311, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, till *Länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag på 1 185 021 000 kr.

8. Länsstyrelseanslaget (mom. 10)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Tore Claeson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Bo310 om att tilldela länsstyrelserna 13 milj. kr. ytterligare i syfte att förstärka miljövårdstillsynen. I övrigt tillstyrks regeringens förslag om anslag till länsstyrelserna. Riksdagen bör således anslå ett i förhållande till regeringens förslag med 13 milj. kr. förhöjt anslag till länsstyrelserna m. m.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. *beträffande länsstyrelseanslaget*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Bo310 såvitt nu är i fråga och med anledning av regeringens förslag samt motionerna 1987/88:Jo24 yrkande 28 och 1987/88:Jo30 yrkande 4, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, och med avslag på motion 1987/88:Bo311 såvitt nu är i fråga till *Länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag på 1 188 021 000 kr.

Skatteutskottets yttrande

1987/88:4 y

om tillståndsprövningen för alkoholserving

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1987/88:Bo305 av Karin Israelsson m.fl. (c) om övervakningen av alkohollagstiftningens efterlevnad. Med anledning härav får skatteutskottet anföra följande.

Yrkandet i motionen går ut på att länsstyrelserna bör utöka antalet tjänster för tillståndsprövningen och tillsynen av alkoholservingen på restauranger. Motionärerna kritiserar den snabba utvecklingen mot ett allt större antal serveringstillstånd och den kraftiga ökning av alkoholkonsumtionen på restauranger som inträffat under 1980-talet. De konstaterar att antalet tjänstemän hos länsstyrelserna som ägnar sig åt kontrollen av denna verksamhet gått ned väsentligt från de 45 personer som enligt 1977 års alkoholpolitiska beslut skulle tillsättas för dessa ärenden. Enligt motionärernas uppfattning skulle det i stället behövas en personalförstärkning. I en likartad motion från samma håll som nu behandlas av skatteutskottet för motionärerna fram tanken på en avgift för att finansiera kostnaderna för tillsynen.

De besparingskrav som länsstyrelserna i likhet med andra myndigheter underkastats under en följd av år har, som motionärerna konstaterar, i väsentlig utsträckning gått ut över länsstyrelsernas möjligheter att utöva en effektiv tillsyn av serveringsställena. Denna utveckling får delvis ses som en följd av det osäkra läge som till följd av alkoholhandelsutredningens förslag (SOU 1985:15) rått beträffande organisationsfrågan. Frågan har numera kommit i ett i viss mån ändrat läge. Utredningens förslag beträffande organisationen av tillsynen har fått kritik vid remissbehandlingen, och regeringen är inte beredd att lägga fram en proposition i frågan (se prop. 1987/88:100 bil. 7 socialdepartementet s. 136 och 137).

Det anförda innebär enligt vad utskottet inhämtat inte att de viktiga frågor som ingått i utredningens uppdrag nu har skjutits åt sidan. Frågan om utskänkningstillstånden har många aspekter. Under åren 1981–1986 har antalet serveringstillstånd ökat med ca 40 % till över 4 000. Med hänsyn till den stora ungdomliga publik som numera besöker vinrestauranger, spritrestauranger och andra serveringsställen framstår det som ett växande alkoholpolitiskt problem. Möjligheterna att förbättra tillsynen kommer enligt vad utskottet erfarit nu att tas upp i en översyn som pågår rörande länsstyrelsernas resurser för sina sociala funktioner. Frågan uppmärksam-

mas också inom socialstyrelsen som är den centrala tillsynsmyndigheten. Man kan också utgå från att den angivna utvecklingen för restaurangerna och förhållandena inom branschen kommer att tas upp av regeringen i samband med det fortlöpande arbete som pågår angående de alkoholpolitiska frågorna. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida erfordras alltså inte enligt utskottets mening.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Stockholm den 15 mars 1988

På skatteutskottets vägnar

Jan Bergqvist

Närvarande: Jan Bergqvist (s), Knut Wachtmeister (m), Torsten Karlsson (s), Bo Lundgren (m), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s), Britta Bjelle (fp), förste vice talman Ingegerd Troedsson (m)*, Bruno Poromaa (s), Karl-Anders Petersson (c), Tommy Franzén (vpk), Sverre Palm (s)*, Gunnar Nilsson (s), Leif Olsson (fp) och Marianne Andersson (c).

* Ej närvarande vid justeringen.

Socialutskottets yttrande

1987/88:6 y

om länsstyrelsernas sociala funktioner

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har berett socialutskottet tillfälle att yttra sig över en till bostadsutskottet hänvisad motion som rör länsstyrelsernas sociala funktioner. Det gäller motion 1987/88:Bo303 av Birthe Sörestedt och Grethe Lundblad (båda s).

Utskottet

Bakgrund

Enligt 68 § socialtjänstlagen skall länsstyrelsen inom länet följa socialnämndernas tillämpning av lagen, informera och ge råd till allmänheten i frågor som rör socialtjänsten, biträda socialnämnderna med råd i deras verksamhet, främja samverkan på socialtjänstens område mellan kommunerna och andra samhällsorgan samt även i övrigt se till att socialnämnderna fullgör sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Enligt samma bestämmelse står hem för vård eller boende under länsstyrelsens tillsyn.

I samband med socialtjänstreformen beslöt riksdagen år 1980 bl.a. att socialkonsulentorganisationen skulle upphöra och att sociala enheter skulle tillskapas vid länsstyrelserna (prop. 1979/80:6, SoU 1979/80:45). De sociala enheterna skall utföra länsstyrelsens tillsynsarbete rörande socialtjänsten. Fr.o.m. den 1 januari 1984 har den sociala funktionen också ansvaret för utredning och ansökan till länsrätten i LVM-ärenden, dvs. ärenden om vård utan samtycke av vuxna missbrukare. I sådana ärenden är länsstyrelsen också part i länsrätten.

Den sociala funktionen utgör organisatoriskt en av tre huvudfunktioner inom länsstyrelsens allmänna enhet. I Stockholms län finns en social enhet inom förvaltningsavdelningen.

Tidigare riksdagsbehandling

Bostadsutskottet avstyrkte i betänkande BoU 1984/85:21 (s. 8–9) en motion [motion 1130 (s)] i vilken begärdes en utvärdering av arbetssituationen vid de sociala funktionerna och en analys av vilka förändringar som behövs för att socialtjänstens intentioner skall uppfyllas på regional nivå. Med hänvisning till då pågående översyn inom alkohollagstiftningens område, till att nya

uppgifter tillförts den sociala funktionen sedan dess tillkomst och till den korta tid som funktionerna varit i bruk var bostadsutskottet inte berett att vid denna tidpunkt förorda en utvärdering. Utskottet förutsatte emellertid att regeringen med uppmärksamhet följer utvecklingen och om så visar sig erforderligt för riksdagen redovisar förslag till förändringar i frågan.

Utredningsarbete

Riksrevisionsverket (RRV) publicerade år 1985 revisionsrapporten (Dnr 1985:300) Socialtjänstens institutioner. En granskning av den statliga regleringen och tillsynen. RRV anser att länsstyrelsernas tillsyn av de sociala institutionerna inte kan anses motsvara socialtjänstlagens intentioner. Enligt RRV har hanteringen av enskilda ärenden och socialrättsliga spörsmål fått ökat utrymme i den sociala funktionens arbete. Om än förenklat kan man, enligt RRV, tala om den sociala funktionen som en "regional socialbyrå". RRV ifrågasätter bl.a. länsstyrelsens uppdrag som utredande instans i ärenden där kontakt regelmässigt tas med den enskilde, såsom i LVM-ärenden. Förhållandena aktualiserar enligt RRV:s mening en översyn av länsstyrelsens sociala funktion (s. 61).

Regeringen har år 1986 givit f.d. landshövdingen Osborne Bartley uppdraget att se över länsstyrelsens sociala funktion; dess arbets sätt, arbetsformer och organisatoriska tillhörighet. Uppdraget beräknas bli klart under hösten 1988.

Socialberedningen har i betänkandet (SOU 1987:22) Missbrukarna, Socialtjänsten, Tvånget föreslagit en förändrad ordning vad gäller utredningsarbetet i LVM-ärenden. Socialberedningen (s. 296) konstaterar bl.a. att länsstyrelsen i många fall gör en egen utredning i LVM-ärenden trots att socialnämnden tidigare har utrett samma sak. Enligt socialberedningens mening bör socialnämnden utföra den egentliga LVM-utredningen för länsstyrelsens räkning. Beredningen föreslår att ansvaret för utredning och ansökan fortfarande skall ligga hos länsstyrelsen. Däremot bör enligt beredningen själva utredningsarbetet utföras av socialnämnden. Genom en sådan ordning kan den sociala funktionen vid länsstyrelsen avlastas utredningsresurser som i stället kan ägnas det övergripande tillsynsarbetet, framhåller socialberedningen.

I en reservation (s. 399) föreslår en minoritet av beredningen (m, fp och c) att länsstyrelsen skall befrias från hanteringen av individuella LVM-ärenden och att i stället socialnämnden skall svara för utredning och ansökan till länsrätten. Enligt reservanterna skall länsstyrelsen biträda med råd till socialnämnden om så behövs och som tillsynsorgan övervaka socialnämndens handläggning.

Socialberedningens betänkande bereds för närvarande i socialdepartementet. En proposition om LVM har aviserats till slutet av mars 1988.

Motionen

I motion 1987/88:Bo303 (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett förslag som innebär att länsstyrelsernas sociala funktioner blir självständiga enheter som

får tillfredsställande möjligheter att fylla sina lagenliga uppgifter gällande tillsyns- och utvecklingsverksamhet inom samhällets socialtjänst. Motionärerna anför att det krävs viss styrning om socialtjänsten skall leva upp till de riktmärken som socialtjänstlagen ger uttryck för. På grund av en ökad arbetsbelastning har ambitionsnivån hos länsstyrelsens sociala funktion fått sänkas betydligt när det gäller den övergripande tillsyns- och utvecklingsverksamheten samt medverkan i samhällsplaneringen. Enligt motionärerna måste detta leda till förändringar så att den sociala funktionen återfår sin givna plats i socialtjänstens utvecklingsarbete och som tillsynsmyndighet.

Utskottets överväganden

Länsstyrelsens sociala funktion har bl.a. uppgiften att utöva tillsyn över socialtjänsten i länet. Vid tillkomsten av socialtjänstlagen framhölls särskilt (prop. 1979/80:1 s. 465) att tillsynen är en viktig del av den sociala funktionens arbete och att detta bör ha sin huvudsakliga inriktning på att följa och medverka till att socialtjänsten utvecklas på ett ändamålsenligt sätt i enlighet med lagstiftningens intentioner. Tillsynen borde också inriktas på en bevakning av att kommunernas egentillsyn fungerar (prop. 1979/80:6, s. 120). Socialutskottet framhöll att länsstyrelsen förutsattes bedriva en tillsyn som ger god överblick över och insyn i institutionsvården (SoU 1979/80:44 s. 87).

Socialutskottet kan nu konstatera att hantering av enskilda ärenden har fått ökat utrymme i den sociala funktionens arbete och att detta kan ha påverkat funktionernas övriga arbetsuppgifter. Utskottet delar motionärernas uppfattning att länsstyrelsens sociala funktion måste få möjlighet att fullgöra sina åligganden vad gäller tillsyn och utveckling av socialtjänsten. Det är angeläget att det på regional nivå sker en bevakning av att socialtjänstreformens principer för socialtjänstens insatser för enskilda och familjer följs. Länsstyrelsens sociala enhet bör utöver handläggningen av LVM-ärenden också utöva rådgivande verksamhet gentemot kommunernas socialnämnder, handha tillsynen av sociala institutioner och tillse att socialtjänstlagens grundläggande intentioner genomförs. En viktig uppgift därvidlag är socialtjänstlagens bestämmelser om socialnämndens medverkan vid samhällsplaneringen.

Utskottet konstaterar emellertid att de frågor som aktualiseras i motionen redan är föremål för överväganden. En utredning om den sociala funktionens arbetsätt, arbetsformer och organisatoriska tillhörighet beräknas bli klar under hösten 1988. Frågan om den sociala funktionens arbetsuppgifter berörs även av socialberedningens förslag till ny lag om tvångsvård av vuxna missbrukare, vilket för närvarande bereds inom regeringskansliet. Enligt socialutskottets mening bör resultatet av det nu nämnda arbetet avvaktas. Utskottet avstyrker därför motion Bo303 (s).

Stockholm den 22 mars 1988

På socialutskottets vägnar

BoU 1987/88: 18

Bilaga 2

Evert Svensson

Närvarande: Evert Svensson (s), John Johnsson (s), Göte Jonsson (m), Ulla Tillander (c), Anita Persson (s), Blenda Littmarck (m), Gunnar Ström (s), Aina Westin (s), Per Arne Aglert (fp), Ann-Cathrine Haglund (m), Rosa Östh (c), Inga Lantz (vpk), Ivar Nordberg (s), Erik Janson (s) och Ingrid Ronne-Björkqvist (fp).

1987/88:5 y

om länsstyrelsernas naturvårdsenheter m.m.

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har genom beslut den 9 februari 1988 berett jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över motionerna 1987/88:Bo264 yrkande 3, Bo309 yrkande 1 (Jo834), Bo310 (Jo835), Bo311, Bo418 och Bo502 yrkande 2 (Jo719).

Utskottet

I motionerna Bo310 av Lars Werner m.fl. (vpk) och Bo311 av Alf Svensson (c) yrkas förstärkt anslag till länsstyrelsernas miljövårdsenheter. Enligt vpk-motionen är såväl de ekonomiska resurserna som anvisningarna för arbetet otillräckliga varför ytterligare 13 milj. kr. bör anslås till naturvårdsenheterna. Förutom för miljötillsyn bör enligt Alf Svensson resurser avsättas för information och rådgivning om försurade sjöar och vattendrag. Länsstyrelserna bör vidare utarbeta handlingsprogram mot försurningen och upprätta balanser över produktionens påverkan på miljöfarliga ämnen. För dessa ändamål föreslås i motionen 20 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Förstärkning av resurserna vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter föreslås i årets budgetproposition. Föredragande statsrådet framhåller att trots allmänna krav på återhållsamhet är särskilda insatser nödvändiga vad gäller länsstyrelsernas tillsyn och prövning av miljöstörande verksamhet. I avvaktan på beslut om ny miljövårdsorganisation föreslås därför engångsvis ytterligare 10 milj. kr. för budgetåret 1988/89. Civilministern uttalar sin avsikt att senare återkomma till regeringen med förslag om medelsfördelningen länsstyrelserna emellan (prop. 1987/88:100 bil. 15 s. 61).

I den nyligen framlagda miljöpolitiska propositionen (prop. 1987/88:85) föreslås förändringar som innebär att arbetsbelastningen vid länsstyrelserna ökar. Föredragande statsrådet förordar därför en kraftig förstärkning av resurserna (s. 285).

I avvaktan på riksdagens behandling av den miljöpolitiska propositionen är utskottet inte berett att för närvarande förorda någon ytterligare medelstillsättning utöver den av regeringen föreslagna. Bostadsutskottet bör således avstyrka motionerna Bo310 och Bo311. På något längre sikt torde syftet med motionerna tillgodoses genom ovannämnda proposition.

Enligt motion Bo264 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) bör naturvårdsenheten vid länsstyrelsen i Stockholms län tillföras ökade resurser eftersom den stora

befolkningskoncentrationen ställer särskilda krav på resurser för samordnad miljöplanering i hela länet (yrkande 3). Gunnar Björk och Gunnel Jonäng (c) framhåller i motion Bo309 vikten av att pågående miljöarbete inom Gävleborgs län kan fullföljas. Av stor betydelse är resurser för tillsynsverk-samheten (yrkande 1).

I folkpartiets partimotion Bo502 framförs uppfattningen att länsstyrelser-nas naturvårdsenheter har en nyckelroll i miljövårdsarbetet både vad gäller naturvård och miljöskydd. Motionärerna framhåller vikten av att slå vakt om naturvårdsenheternas totalansvar för miljösituationen i länen. Länsstyrelser-nas instruktion och arbetsordningar bör ändras så att naturvårdsenheterna på ett mer kraftfullt sätt än för närvarande kan företräda miljövårdens intressen (yrkande 2).

Utskottet vill i sammanhanget erinra om pågående försöksverksamhet i Norrbottens län med samordnad länsförvaltning. Verksamheten har visat att vissa frågor behöver belysas närmare inför en eventuell landsomfattande reform. Frågorna har studerats av en arbetsgrupp inom civildepartementet vars förslag har redovisats i rapporten (Ds C 1987:10) Samordnad länsför-valtning (prop. 1987/88:100 bil. 15 s. 60). Förslagen bereds av regeringen som – enligt vad utskottet erfarit – i slutet av mars 1988 kommer att överlämna en proposition om bl.a. förlängning med ett år av försöksverksamheten i Norrbottens län. Utskottet vill även erinra om att länsstyrelsernas roll i det framtida miljövårdsarbetet behandlas i den ovan nämnda miljöpolitiska propositionen (bl.a. s. 76 och 285).

Med hänvisning till vad utskottet anfört om länsstyrelsernas organisation och arbete på miljövårdsområdet bör motionerna Bo264 yrkande 3, Bo309 yrkande 1 och Bo502 yrkande 2 enligt utskottets mening avstyrkas av bostadsutskottet.

Motion Bo418 av Ove Karlsson m.fl. (s) behandlar de problem som orsakas av den speciella fastighetsstrukturen i Kopparbergs län. Det för länet så betydelsefulla skogs- och jordbruket hämmas på många håll av ägosplitt-ring och flerägande. Det är därför angeläget att medel ställs till förfogande för information i syfte att förbättra rådande ägoförhållanden inom länet.

Utskottet vill erinra om att civilministern i årets budgetproposition föreslår att ca 6,8 milj. kr. ställs till förfogande för lantmäterienheten vid länsstyrel-sen i Kopparbergs län. I beloppet, som innebär en ökning med 672 000 kr. jämfört med innevarande budgetår, ingår medel för utredningar och informationsinsatser för förbättrad fastighetsstruktur (prop. 1987/88:100 bil. 15 s. 85). Utskottet är väl medvetet om den hämmande effekt ägosplittning och flerägande har för utvecklingen av det för Kopparbergs län betydelseful-la jord- och skogsbruket. Det är därför av vikt att, inom ramen för beviljade anslag, medel avsätts även för informationsverksamhet. Med det sålunda anförda bör enligt utskottets mening motionen vara i allt väsentligt tillgodo-sedd. Motion Bo418 bör således inte föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1988

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Ove Karlsson (s), Martin Segerstedt (s), Jens Eriksson (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Ingvar Eriksson (m), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Kaj Larsson (s), Ivar Virgin (m) och Anders Castberger (fp).

BoU 1987/88: 18
Bilaga 3

Avvikande mening

Jan Jennehag (vpk) anför:

Som framhålls i vpk:s partimotion är det visserligen bra att medel anslås för bl.a. förstärkt tillsyn enligt miljöskyddslagen. Såväl de ekonomiska anslagen som anvisningarna för arbetet är emellertid otillräckliga. För att länsstyrelsernas tjänstemän skall kunna utföra det mycket komplicerade arbete miljötillsynen innebär behövs inte bara pengar utan också mer uttalade politiska målsättningar. Miljötillsynen måste anpassas till dagens verklighet med det hot mot vår gemensamma framtid den ohämmade profitjakten utgör. Utskottet borde mot den bakgrunden ha tillstyrkt motion Bo310.

